

Architectuur, stad én bouwmeesters op de schopstoel

Onze historische Vlaamse kunststeden hebben nood aan bouwmeesters met visie, vindt KOEN VAN SYNGHEL. Of vergooien we ons geld, zoals de NV-A in Antwerpen blijkbaar wil, liever aan camera's voor pseudo-veiligheid?

KOEN VAN SYNGHEL

Opnieuw dreigt de man met de luidste stem en de poenigste daadkracht de ruimte waarvan iedereen gebruikt maakt, naar zijn hand te zetten

---

Wie? Architectuurrecensent van deze krant.

Wat? Het volstaat om naar de succesvolle verbouwing te kijken van de Elisabethzaal in Antwerpen en de olympisch wijk in Londen om het belang van een bouwmeester in de stadsontwikkeling te begrijpen.

Afgelopen weekend trok de Vlaams bouwmeester Peter Swinnen aan de alarmbel omtrent de sluipende afbouw van de stadsontwikkeling in Antwerpen (*DS 11 januari*). Schreef hij hiermee zijn eigen doodsvonnis? Of anticipeerde hij op het einde van het instituut Vlaams Bouwmeester, mocht de partij van zijn voogdijminister Geert Bourgeois (N-VA) de verkiezingen winnen? Feit is: architecten van het maakbare Vlaanderen zitten op een

schopstoel.

De aanleiding voor Peter Swinnen was de uitspraak van schepen Liesbeth Homans dat er in Antwerpen andere prioriteiten zijn dan stadsvernieuwing (*DS 4 januari*). Vooral in het verkassen van middelen voor stadsvernieuwing naar repressieve middelen als veiligheidscamera's ziet Swinnen terecht de doelbewuste doodsteek van een visionair, geïntegreerd stadsontwikkelingsbeleid. Maar de oorzaak zit dieper. De N-VA van Homans steekt niet onder stoelen of banken dat ze zo weinig mogelijk regelgeving wil.

Wat is de inzet eigenlijk van instituten als de Antwerpse Bouwmeester? In zeven jaar tijd kreeg Kristiaan Borret de stadsdiensten op één lijn, maakte het bestuur warm voor een visie op de integrale stad en zette ontwerpers, ontwikkelaars en opdrachtgevers samen rond de tafel. Niet voor niets kreeg hij afgelopen jaar de Vlaamse Cultuurprijs voor Architectuur omdat, dixit de jury: 'Laveren tussen zoveel partijen vraagt tactisch inzicht, geduld en luisterbereidheid. Veel mensen die met hem te maken kregen, vinden dat zijn rol van onschatbare waarde was en een kwalitatieve sprong in het ruimtelijk beleid van de stad betekende.'

Vandaag hoor je vanuit het Schoon Verdiep: 'Er is genoeg gepland, nu is het tijd voor bouwen.' Maar wat moeten we verstaan onder de 'grote schoonmaak of verandering van de N-VA' als een instelling en een man als de Antwerpse Bouwmeester worden gemarginaliseerd?

Zelf zag ik hem aan het werk tijdens de jurering van de architectuurwedstrijd voor de verbouwing van de Antwerpse Koningin Elisabethzaal. Om de ontsluiting en de kwaliteit van de concertzaal én de buurt te verbeteren betrok hij een nabij gelegen ontwikkelaarsproject. Dit overleg nam wat tijd, maar maakte beide projecten én de buurt aanzienlijk beter.

Wie zal straks, als de bouwmeester onthand is door het wegbezuinigen van zijn staf, de taak op zich nemen om in Antwerpen als een gerespecteerde *civil servant* – want ambtenaren en werknemers van de stad zijn nu eenmaal ‘staatsdienaren van de burger’ – alle neuzen van de betrokken partijen bij complexe stadsprojecten in dezelfde richting van het algemeen belang zetten?

Door de rol van kwaliteitsmanagers als de Vlaamse en Antwerpse bouwmeesters uit te hollen, dreigt opnieuw dat de man met de luidste stem en de poenigste daadkracht de ruimte waarvan iedereen gebruikt maakt, naar zijn hand zet.

Terwijl de samenleving steeds complexer wordt en hogere eisen stelt inzake duurzaamheid, omgang met materialen en energie, sociale mobiliteit en complexiteit en nu de economische koorts mensen dwingt om innovatiever te investeren, zijn juist méér studie, planning en vooral visie nodig. Zijn juist meer architecten en bouwmeesters nodig die de vaak tegenstrijdige eisen wikken en wegen en integreren in een kwaliteitsvol geheel.

Londen trok niet zomaar de Olympische Spelen naar zich toe. Met een hele machine van architecten, ingenieurs, sociale en economische planners maakte het een duurzaam plan voor de olympische wijk, een project dat – in tegenstelling tot het onoordeelkundig olympisch dorp in Athene – afsloot met een duurzaam nieuw stadsdeel én met winst.

Het adagium van de N-VA-partijvoorzitter – ‘Willen wij iets structureel veranderen, dan moeten wij de structuren veranderen’ – klinkt als holle propaganda, als je bekijkt hoe in Antwerpen goede beleidsstructuren, onder het mom van zuinig bestuur, verwateren.

Deregulering, de overheid ontvetten, de *civil servants* afslanken... het is een rookgordijn. Het zegt niks, het reikt visie noch instrumenten aan om wel tot een menswaardige levensruimte te komen.

De Vlaams bouwmeester heeft een van de strijdpunten van de komende verkiezingen op scherp gesteld. Willen we meebouwen aan steden en gemeenten als waardige opvolgers van onze historische Vlaamse kunststeden, of vergooien we als beunhazen ons geld aan camera's voor pseudo-veiligheid?